

Nem lehet megengedni!

KEDD REGGEL, sőt már déli előtt. A Sümegről Veszprémig közlekedő autóbusz elindul Ajkáról. Az utasok közül talán senki sem vette észre, miért beszégett a kauluz az Aikán — többek között — felszállt két TEFU-s alkalmazottal, amíg...

A legközelebbi megálló után a kauluz nem indította el az autóbust a két utas miatt. A szóbanforgó emberek ugyanis nem voltak hajlandók menetiigyet vártatni! Mint a lezajlott vitából mindannyan megtudtuk, Szentgáliig kellett volna jegyet váltaniuk, Szentgálról Veszprémig munkaadói bértük volt.

Hiba szót a gépkocsivező, hiba melléltünk odak a utasok, akik közül nem egy munkatársa ügyelgetett, vagy hivatalos ügyeit akarta elintézni, a két ember hajthatatlan maradt. Sőt! Szentgál hangon felelgettek, szinte fenyegetőleg válaszoltak a kauluznak. Nemhogy jegyet nem vettek, de még személyi igazolványukat sem adták át a kauluznak, hogy neveiket felírassa. Végül is — győzött a két országos ember! A gépkocsivező elindította a buszt.

MI, UTASOK felháborodtunk ezen az eseten, és joggal háborodtunk fel. De ahhoz, hogy az igazságot ne csorbíthassa meg két ember, gyávák és gyengék voltak! *Mindannyian*, közel negyvenen, köztük két hivatalos személy is, akiket pedig — többek között — ezért is alkalmazott a MÁVAUT. De, mert a két ember erőszakos volt, nagyhangú volt, mind a negyven hallgatottunk. *Féltünk a keblemellenességű, gorbososalkától, vagy egyszerűen csak kéngel-mesebb volt így, hisz „nem ránk tartozik!”*

Ha nem is minden esetben annyira kiálló esettel, hasonlóképpen *elég gyakran találkozunk a mindennapi életben*. És sajnos, bár ritkábban — találkoznak ennél kirívóbb példákkal is. De — nem szólnak, mert keblemellen, mert nem ránk tartozik, mert éppen nem érünk rá, mert miért pont én, van ennek más felelőse is!

A jó múltkorában az egyik vendégben szemtanúja voltam egy esetenek, amikor egy társadalmi ellentét figyelmeztette a pincert, hogy nincs joga tökrészeg embert kiszolgálni. A pincér ismertve az ellentét, nem szólta ki a „van deger!” De ahhoz már nem volt bátorsága és ereje, hogy szemébe mondja a józan észetől eszakiadt alyafinak, hogy *rendelet tilja a részeségek kiszolgálását*. Ehelyett arra hívatkozott, hogy *itt van egy társadalmi ellentét, aki miatt nem adhat több szésses italt*. S a „méli-lóságában sértett” férfiú kihívta az ellentét az utcaira, eldöntendő, hogy vajon ki az ur a csardában! *Semki sem kért az ellentét védelmére!*

GYERMEKREK rohanának haza a tanítás után. Rohannak és üvöltenek. Visszatérniük és úgy válaszolgatnak nem éppen építőleg „tájszóval!” egy másnak. Egyik járókelőtől a másikhoz csapodnak, lábalkra lépnek, lökdösik őket. S mikor végre valaki — vagy a tizediki! — részöl a rendeltetkedésre, s az kikéri magának a felhőt „durvaskodásai”, két mellette álló — nem is éppen fiatal nő megjegyzi: „A maga gyerekei tán különbek?”

Néhány a közelmúltban lejátszódott példáit ragadtam csak ki. Szóval nem én az ismerettség, jóbarátosság, járatosság szülie elnyűket az orvosok városbőjéitől kezdve, de nem példákat akarok felsorolni. Néhányat mindenképpen ismerek!

Ezek a jelenségek nem szükségesszerű velejárói a szocialista társadalmaknak. Ha valaha, épp a mi társadalmi rendszerünkben van meg minden lehetőségünk ahhoz, hogy feltépjünk, hogy eredményesen feltépjünk az igénytájsa jelenségek ellen. A társadalom egészé-

nek egyöntetű érdekeit sérthetik egyesek hirtelrejtése, csellekedése, melyek a mi egyértékesünkkel és jóváhagyásunkkal könnyen naggyobbak is néhetnek. S hogy ezek a hibák tilonitú lassan akar-nak megszűnjen, hogy szívszokodnak, hogy kedemek újra elismertelenedni az ilyen hibák hordozói, annak az az oka, hogy gyávák vagyunk, tömegmunkásokban is néha, vállalni a „keblemellen-séget”, az igazság és a társadalom érdekeinek a védelmét.

TUDUNK PEDIG sok ilyenfajta dolgot, nem ritkán szemléltük a szóban, tehetősen szemléltük vagyunk, mint az előbb említett negyven ember a kettővel szemben.

Nem bízhatunk mindent a törvényre, bíróságra, a törvények hivatalos képviselőire. Sőt! Embereket menthetünk meg éppen a törvényes eljárásból, bürtőlökötől, ha időben szólunk, ha időben figyelmeztetünk azokat, akik ma még csak kis dolgokban felelősek nek meg a társadalmi együttélés szabályairól. Nekünk, mint a társadalmi tagjainak nemcsak jogunk, kötelességünk is ezt tenni. Elengedhetetlen kötelességünk! Kulturális forradalomról beszélnünk — és joggal! Hisz százszázalékosan képezik magukat — tudnunk, képezik magukat — erdeményünkkel büszkélkedünk — és joggal, ki ne tudna számszámra erre példákat hozni? De! *De az ilyen opódságok mellett sem mérhetünk el szó nélkül! Eppen mi nem, akik a szocialista humanizmus, az emberiből, igazságos élet harcossai és munkásai vagyunk*. Legyen hát azok — mert azokka kell lennünk — az élet minden területén. Egy más szereletünk és birálatának nemcsak az arra „rendszeresített” gyűléseken, üléseken, értekezleteken van helye, sőt elsősorban nem ott van a helye.

NEM IDŐZÍTÉS kérdése küzdeni a hibák ellen. Mindenkör jelelősséggel tartozunk egymásért, az élet minden pillanatában, munka és a társadalmi élet minden területén!

(V. L.)

Riport-úton Gárdonyi Gézával

Gárdonyi Géza Alami Alakításos Iskola — Olvasom a felhívást a devencesi általános iskola homlokzatán. Itt, ebben a községben is tanítóskodott az az úr, aki egy kicsit mindig tanító maradt nálsalban.

Vajon, ha élne, mit ima a ma iskolásaink? Eszrevan-e a mai iskola kora reggeli késő estig zajló életében azt a sok gazdag és kedves színlőhöz, epizódot? Mit szólna a dolgozók esti iskoláinak hallgatóihoz?...

Úgy képzelm, megletem áll, s barátságosan hivatalom: jöjjen velem egy riport-könyvre. Felhívtek úlnak a számukra kisse szűk iskolapadban: Kim, az ablak alatt órákodik a janár estit sétél. Antal László tanár a katedránál éppen számon kéri a tanulat, hiszen közeledik az öt-óránapos „tanév” vizsgáinak ideje.

— Öt hónap alatt végzik el a jelenlevők az általános iskola nyolcadik osztályát, szépembemben kezdtek, s már vizsgáznak — ekkor fevilágosítsa a mellem képzelt Gárdonyinak.

Van-e különbség?

De lám, most valami „rendeljenység” kell figyelnünk. Az egyik hallgatót kabátja övénel fogva, madzaggal a padhoz köti, közöl észrevetlennül a mögötte ülők észrevetlennül a tanárnak: hívja fel feléni a gyárntáran megköszönetet. A tanár észreveszi, el is mosolyodik egy kicsit, de nem vállal cinikosságot. Gondolatban Gárdonyira pillantok: — Ártatlan diákcsiny — mosolyog ő.

— De, hiszen ezek már kinörttek a játékos korból?... — Mindegy. Aki beül az iskolapadra, gyerekékké válik újra, még ha ötven esztendő is. Azt hiszem, semmi különbözégre öreg és fiatal között, ha iskolás. Nonoi! Ez már nem igaz. Hogy a bebizonyíttam az ellenkezőjét, karon fogom, s megintérvöljöltek — a takarító nént.

Nem is egyszer előfordult tanítói tanácsi dolgozókból verbuválód-már az kétem — mondja ő — hogy csak kétem este, éjféli körül tudtam bezánni a kaput. Mert bár tíz órakor vége a tanításnak, a hallgatók néha-néha még itt maradnak, vitákoznak a lábuk. Úgy kell kitennem a szurtuket... — Mester — kacintok láthatlan kísérőmre — látot-e már olyan nebulót, aki tanítás végeztével ne szaladt, száguldozt, repült volna kifelé az alma materből? Lám, mégis van különbség!

Kevés a tsz-tag

A hajdani devencesi tanítói elhívom magammal a devencesi termelőszövetkezet iródtájába is. Rádeli Béla elnök szavát figyeljük: — Örültünk annak, hogy a termelőszövetkezet tagjai közül is járnak az esti dolgozók általános iskolájának nyolcadik osztályába. Ez az ötthonos tanév előkészítője tulajdonképpen a mezőgazdasági technikumunk. Réli Orszó Lajos, szövetkeztünk egyik növénytermesztési brigádfőnöke, meg Kalló Mária baromligondozó azért készült most a nyolcadik osztály vizsgáira, hogy nyomban azzal beiratkozhassanak a technikumba. Én magam is beiratkoztam.

Kisérőn arca sugárlak az övönfől. — Ertém, — sügta ftyokban — a termelőszövetkezet nemcsak a hogy az anyagi jólét alapját veti meg a faluban, hanem a szellemi gyarapodását is. Iskolaiba, középiskolaiba küldi a tagjait! Ez igen! Művelt, középszerűket végzett, parasztsók: az én időmben még almodni sem mertünk lysesmírőit!... Ujjongását, azonban lehűltük kisse a tsz elnök további szavai: — Persze, meg kell mondanom, hogy /véleményem szerint, leg-alábbis most, az első évben, a kihelyezett technikum még nem tölthet be tulajdonképpen hivatásos tanítókat. A tsz, azt, amire létrehozta. A hallgatók közül még nagyon kevés a tsz tag, a többség az „erőből foglalkozásnakból”, vasutasokból,

Ma öröm tanulni

Tímár László felhívott tanítványairól beszél. A tizenöt-tizenhat évesekről, akik csak hanyagságból nem lejezték be a nyolc osztályt, de egy-két esztendő a munkában, az életben, visszafordították őket az esti órákra. És az 1916—17-beli idősebekről, akik nem sajnálják a fáradságot, nem héz napi munkájuk után behatolnag meg eszen belüni az iskolapadba. Csuppon Imre és Lipovits József vasúti pályamunkásokról, és Sziladovitsnéról, a háromgyermekes dolgozó asszonyról, akinek ez a „harmadik műszak”-ja; és Deés Beneditáról, a tsz vezetősről, aki eszténként kerékpárral jár be Somlószőlősről, sőtében kerkezhaza, de még egyszer sem hiányzott... — Úgy látszik, ma öröm tanulni. Öröm, mert célja, értelme van a tanulásnak. S ha öröm a tanulónak, öröm lehet a tanítóknak, tanároknak is. Irigylem a mai tanítókat, hogy ilyen diákaikkal vannak... — sohajt az úr.

Ez persze csak én hallom. (Bár lehet, hogy hallják a diákok és a tanárok is.)

Koncz István

Ezszike még kicsi volt, de már nem sole vadasztotta el őt az iskola kaputól. Gondolatritágában még az árka és a tündérek kergetőit egymással. Eszébe ment, amikor aludni ment, már a macskó, meg a játékbaba is — díg várta, hogy anyukája felotvasson a mesekönyvből. Most is őt küppogott édesanyja ölében, azonban a mese után — amikor már aludni kellett volna — túrelmetlenül kerte: *anyu meg ottvasz! Még mesélti! S kis kezével akarva, vagy talán véletlenül kitöltötte a könyvet édesanyja kezébe, aki elgondolkozva nézett utána a padlóra. Arca elmosolyodott. Ezszike pedig várakozóan nézett édesanyjára.* Anyuka jelszóhagyott. Gondolatából egy régi történet jutott eszébe.

Jó, kislanym! — szólt meg végre. Az iskolában — amelylejtől szó lesz — akkorban három osztályba állították a tanulókat. Az első osztályban a város vezető embereinek gyermekei, a leggazdagabb szülői gyermekei ültek középen a kereskedő s hásonló foglalkozású szülői gyermekei foglaltak helyet. A harmadik osztályban a munkások, vagy alacsony alkorbán neveztek, a proulik gyermekei szorongtak.

Az iskolának volt egy könyvtára, ahol a legszebb mesekönyveket és képeskönyveket tartották. Ezeket azonban csak az első és második osztályban ülő lányok kaphatták meg. Mire a harmadik osztályra került volna a sor, már elfogyott a könyv. Az úrlányok unottan néztek a szép könyvek között, hiszen odahaza is volt annyi mesekönyvük, amennyit csak akartak. A harmadik osztályban ülők csak sóvárogva néztek őket, mert tudták, hogy soha nem kaphatnák a képeskönyvekből.

A szegény lányok között a harmadik osztályban ülő egy szőke, copfos kislanym. — Egyszer, amikor a mesekönyveket cserezték az osztályban, már majdnem minden könyvet elvittek az első és második osztályban ülők, csak egyetlen vékony könyv maradt az asztalon, amelyit senkinek sem kellett. A tanítóknak ekkor vette észre, hogy a harmadik osztályban a szőke copfos kislanym any-

Ezszike még kicsi volt, de már nem sole vadasztotta el őt az iskola kaputól. Ezszike még kicsi volt, de már nem sole vadasztotta el őt az iskola kaputól. Ezszike még kicsi volt, de már nem sole vadasztotta el őt az iskola kaputól. Ezszike még kicsi volt, de már nem sole vadasztotta el őt az iskola kaputól.

— Na gyere ki, — szólt a copfoshoz, aki szőke sem tudott jutni a boldogsághoz! Azt sem tudta, hogyan repüljön a tanárt asszál felé, hiszen ilyen „kitüntetés” még senkivel sem ért a harmadik osztályban. Amikor vissz-

Az első mesekönyv — szólt a copfoshoz, aki szőke sem tudott jutni a boldogsághoz! Azt sem tudta, hogyan repüljön a tanárt asszál felé, hiszen ilyen „kitüntetés” még senkivel sem ért a harmadik osztályban. Amikor vissz-

— Na gyere ki, — szólt a copfoshoz, aki szőke sem tudott jutni a boldogsághoz! Azt sem tudta, hogyan repüljön a tanárt asszál felé, hiszen ilyen „kitüntetés” még senkivel sem ért a harmadik osztályban. Amikor vissz-